

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 - 9225

Yıl: 2, Sayı: 5, Eylül 2016, s. 182-192

Çeviri: Dr. Nesrin ATASOY ERTÜRK

nesatasoy@hotmail.com

YARATICILIK VE AŞK¹

Evlilik ve Aile

Nikolay A. Berdyaev

Sıradan Hristiyan bilinciyle sıradan seküler sosyal bilinç, cinsiyetin sadece üç durumunu kabul etmede tamamen uyuşur: yasal aile, asketizm ve şehvet düşkünlüğü. Gündelik ortalama bilinç, cinsiyet alanında başka hiçbir şeye izin vermez, bu nedenle bilincin –dini mi yoksa pozitivist olarak mı– nasıl formüle edileceği tamamen önemsizdir. Kabul edilen her üç durum da cinsel ilişki ve bu ilişki ile bağlantısına göre belirlenir. Tarih boyunca Hristiyanlığın kendisi sıkça en saf pozitivism olmuştur. Cinsiyetin kabul edilen her üç durumunun da, cinsel ilişkiye göre belirlendiğini ve cinsel ilişkiyle bağlantılı olduklarını belirtmek son derece önemlidir. Her durumda cinsiyet, cinsel ilişkiyle özdeşleştirilir. Burada sosyal unsurun hipnotize edici egemenliği ortaya çıkar. Çocuk doğurmaya zorunlu kılınan ailede ahlaki ve sosyal açıdan düzenlenen, asketizmde tamamen reddedilen, şehvet düşkünlüğünde gelişigüzel, umursamazca hüküm süren cinsel ilişkiden söz edilir sadece. Bu farklı şekillerde egemen olan bilinç, utangaç olmasına rağmen, cinsel ilişki hakkında konuşur ancak, cinsel aşk hakkında tek söz söylemez. Cinsiyetten söz ettiklerinde ise garip bir şekilde aşkı yasaklarlar. Çünkü gerçekten cinsel aşk ne aile, ne asketizm, ne de şehvet düşkünlüğü kategorisine yerleşemez. Aşk, çocuk doğurmak ve soyun sosyal refahı amacıyla gerçekleştirilen cinsel ilişkinin düzenlenmesi veya cinsiyetin hayatındaki bedensel olan her şeyin yadsınması ya da cinsel ilişkide kanunsuzluk ve ahlâksızlık değildir. Soy bilincine sahip insanların düşündüğü

¹ Berdyaev, Nikolay A. (1992). **Eros i Lichnost. Filosofiya Na Pola I Lyubovta (Eros ve Kişi: Cinsiyet ve Aşkın Felsefesi)**, [Rusçadan çeviren Lidya Denkova], Sofya: Gal-Iko Yayınevi, 83–102

gibi aşk hiçbir anlamda cinsel ilişki ile eşleştirilemez, onunla olumlu ya da olumsuz bir bağı yoktur. Aşk en derin anlamda cinsel ilişkiye zıttır, ancak bu asketizmden tamamen farklı bir zıtlıktır. Cinsiyet alanında, dini eğilimliler de pozitivist eğilimliler de bütün dikkatlerini cinsel ilişkiye ve onun sonuçlarına yöneltirler ve cinsiyetin bütünsel insan için olduğu denli tüm kozmos için de ifade ettiği önemi hiçbir şekilde görmezler. Cinsiyetin sırrı hiç de çocuk doğurmak ya da sırf şehvetini gidermek için girilen cinsel ilişki değildir. Her şeyden önce, cinsel ilişkinin çocuk doğurmak amacıyla yapıldığına inanmak mümkün değildir. O daima tutkulu bir şekilde hayali/aldatıcı bir tatmin için gerçekleştirilir². Soy, cinsel ilişkide, birinde (bir insanda) soysal erdem amaç olarak bulunduğu için değil, o insanın bilinçdışına egemen olduğu ve onun bireysel amaçları ile alay ettiği için onu kutsar.

Cinsiyetin sırrı sadece aşkta açığa çıkar. Ancak cinsel aşk alanında olduğu gibi, böyle bir âtil muhafazakârlığın ve böyle koşullu bir ikiyüzlülüğün hükmettiği başka bir alan yoktur. Aşk sorunu ortaya çıktığında en uç devrimciler genelde muhafazakâr oluverirler. Devrimci bilince en nadir cinsiyet ve aşk alanında rastlanır, çünkü burada o, en uç olmalıdır, hatta dini diyeceğim. Sosyal bilimciler ve devrimciler sadece cinsiyetin sosyal ve fizyolojik gelişimi/refahı hakkında düşünürler asla daha derine gitmezler. Aşk, dünyevi hesaplardan düşer ve şairlerle mistiklere sunulur. Cinsiyetle ilgili konuşurken egemen bilincin 'Hristiyanları' ya da 'pozitivistleri', cinsiyetten söz ederken Tristan ile Isolde'un ya da Romeo ile Juliette'in aşkını ya da Dante'nin ve ozanların hakkında şarkılar söyledikleri aşkı hatırlarlar mı? Onların teolojisi ve bilimi, onların sosyolojisi ve ahlâkı, aşkı bilmez, aşkı bir dünyevi problem olarak tanımaz. Hristiyan teolojisi ve etiğinin, bilimsel biyoloji ve sosyolojinin cinsel ilişkiye nasıl yaklaştıkları söylenebilir, ancak onların aşka yaklaşımları meçhuldür. Aşkta aristokratik ve yaratıcı, derin bireysel, soy harici, kanonik olmayan, normatif olmayan bir şey vardır; bu nedenle aşk orta soysal bilinç için anlaşılmazdır. Aşk, varlığın başka bir boyutunda/plânındadır, insan soyunun yaşadığı ve düzenlendiği bu boyutta değildir. Aşk, insan soyunun dışındadır ve insan soyunun bilincinin dışına çıkar. Aşk insan soyu için, onun devamı ve düzenlenmesi için gerekli değildir. O, dışarıda kalır. Şehvet düşkünlüğü insan soyuna aşka göre daha yakın ve daha anlaşılırdır, hatta belirli anlamda daha kabul edilebilir, üstelik daha tehlikesizdir. 'Dünyada' şehvet düşkünlüğü ile baş etmek, onu sınırlamak ve düzenlemek mümkündür. Aşk, hiçbir düzenlemeye tabi değildir. Aşkta hayatın bu 'dünya'da düzenlenmesiyle ilgili bir perspektif yoktur. Aşkta bu dünya için kaçınılmaz ölümcül tohum, gençliğin trajik ölümünün tohumu vardır. Romeo ve Juliette, Tristan ve Isolde aşktan ölmüşlerdir ve onların aşkı ölümü tesadüfen getirmemiştir. Dante'nin Beatrice'e olan aşkı bu dünyada 'huzura' izin vermez, bu dünyanın sınırları dâhilinde kaçınılmaz trajiklik onun özünde vardır. Aşk, ahlâkileştirilemez, sosyolojileştirilemez, biyolojileştirilemez, o bunların dışındadır, o bu dünyadan değildir, o burada açan bir çiçek değildir ve aşk, kendisine yabancı olan bu dünya ortamında solar. Aşkın büyümesi trajik şekilde imkânsızdır. Tüm zamanların

² Bu, Freud tarafından bilimsel olarak ortaya konmuştur. Ancak Freud, cinsel zevkte (Lust) insanın hala soysal unsurun oynacağı olduğunun farkında değildir sanki.

büyük sanatçıları ve şairleri (bunu) gösterir. Aşkın tüm 'dünyevi' hesapların dışına atılmış olması, cinsiyet probleminin aşk probleminin dışında çözülmesi doğal değil midir?

Mahiyeti gereği aile daima düzen ve refah için pozitif seküler bir kurum, soyun hayatının biyolojik ve sosyolojik açıdan düzenlenmesi olmuştur ve olacaktır. İnsanlık tarihi boyunca sıkça değişen aile biçimleri daima dünyada var olma şartlarına, üretim şartlarına sosyal adaptasyon biçimleri olmuşlardır. İnsanlığın hayatında aile dışında ekonomik materyalizmle bu kadar başarılı ifade edilebilen başka bir fenomen yoktur. Sosyolojik materyalizm bu alanda en büyük zaferleri kazanmıştır³. Aile her şeyden önce ekonomik bir hücredir ve onun cinsiyetle ilişkisi doğrudan değil, daima dolaylıdır. Ailenin aşkla ilişkisi çok uzaktır. İnsanlığın cinsel hayatı asla hiçbir aile biçimine yerleşmemiştir, daima bütün sınırları aşmıştır. Ancak soyun kendini koruması ve insanlığın biçimlenmesi sürecinde adaptasyon/uyarlama ve sınırlama normlarının yapılması gerekmiştir. İnsan soyunun ve onun dünyadaki hayat strüktürünün devamı, cinsiyetin doğal şehvet ve kaotikliğinden belirli bir bağımsızlığa konulmalıydı. Varlığın verili bir durumuna zorunlu/gerekli uyarlama olarak yasal, normal cinsiyet yaratılmalıydı. Cinsel aşkın sırrı iki kişinin mutlak sırrı olarak toplum için dokunulmazdır/ulaşılmazdır, ancak toplum insan soyunun devamıyla ilgisi olan her şeyi düzenlemeye alışmıştır. *Aile özgürlükten değil, zorunluluktan doğmuştur.* Dini aile bütünüyle Eski Ahit'tedir, günahı ortaya çıkaran yasadadır. Aile, günahın sonuçları karşısında tevazudur, soysal gerekliliğe/zorunluluğa uyum sağlamaz. Aile daima cinsel ilişkinin kaçınılmazlığını kabul etmek, bu ilişkiden kaynaklanan zorunluluklara uyum sağlamak, cinsiyetin yüküne boyun eğmekle cinsel günahın ahlâki kefaretidir. Ailenin temelinde düşmüş cinsiyet, cinsel hayatın üstesinden gelinemeyen belirlenmiş edimi, cinsiyetin bütünlüğünün yani iffetin (saflığın) kaybedilmesi yatar. Dini, ahlâki ve sosyal açıdan aile, düşmüş, günahkâr cinsel hayatı çocuk doğurma aracılığıyla savunur ve çocuk doğurmak için oluşturulur. Bununla her aile ideolojisi, kadın ve erkek arasında sadece, cinsel ilişkinin gerçekleştiği bu ilişkiyi iyi ve haklı olarak kabul eder. Ailenin tüm patosu cinsel ilişkiden kaynaklanır ve kadın ve erkek arasındaki başka her tür birleşme ailevi ve haklı kabul edilmez. Cinsel ilişki olmadan çocuk doğurmak mümkün değildir, yani ailenin var olma nedenini haklılandıran şey olmaz. Cinsel ilişkinin günahının aşılması ve cinsiyetin bütünlüğünün tekrar sağlandığı kadın ve erkek arasındaki her ilişki ailevi birleşme değildir ve aile ile savunulmaz. Aile, cinsiyetler arası iletişimin alçaltılmış biçimi, aşılamaz cinsel günaha uyarlanmış şeklidir ve dünyada muhafazakâr güç haline gelmiş aile ideolojisi, cinsiyetin hayatındaki her yükseliş ve uçuştan, günah ve alçalmadan korktuğundan daha fazla korkar. Aile, soyun düzeni ve çıkarları için cinsiyetin günahını ve şehveti düzenlemeyi güvence altına almayı kabul eder ve soyun düzenini tehdit eden cinsiyette devrim, en çok korktuğu şeydir. Aile ahlâkçıları cinsiyetin günahını tevazu ve ağırlığa tahammül olarak savunmaya hazırdırlar. Onlar, yeni cinsiyetin açığa çıkması ve soyda değil Tin'de yeni cinsel birleşme adına eski cinsiyetin aşılması uğruna

yapılan kahramanca çabaları kabul etmezler. Aile ahlâkçıları kadın ve erkeğin cinsel ilişki dışındaki birleşmeleri konusunda ne yapacaklarını, bu birleşmeyi nasıl değerlendireceklerini bilmezler. Onlar için şu üçünden birinin olması gereklidir: Çocuk dünyaya getiren aile cinsel hayatı, ahlâksız cinsel hayat (kösnül yaşam) ya da her tür cinsel hayatın eksik olduğu asketik hayat. En şaşırtıcı olan da, ailenin her ahlâki ideolojisinde, hem dini olanda hem pozitivist olanda, ideolojinin dayandığı cinsel ilişkinin kendisine yönelik tutumun açıklanmamış olmasıdır. Ortodoks ve Katolikler, et yememenin imkânsız olması gibi cinsel ilişkinin aşılmasının da imkânsız olduğunu düşünür. Cinsel ilişkinin kendisi mi iyi ve gereklidir yoksa o çocuk doğurmak için bir araç olarak mı iyi ve gereklidir? Cinsiyet ve aile probleminin bu odak noktasında korkunç bir ikiye bölünme yığılmıştır. Cinsel ilişkiye tiksinererek, şüpheyle bakan çocuk doğurmanın ahlaki patosu, özünde ikiye bölünmüştür. Çocuk doğurmaya karşı dini, ahlaki patetik tutum, cinsel ilişkinin kendisine de yönelmelidir. Çocuk doğurmak Tanrıysa, o halde onu sağlayan ilişki de tanrısalıdır. Cinsel ilişki günahsa, yani cinsiyetin ahlaki düşüşü ise, o halde çocuk doğurmaya ilişkin masum ahlaki patosun olması imkânsızdır. Aile ideolojisinde daima ikiye bölünmüş bir şey gizlidir. Ailenin dini temelleri açıklık kazanmaz, çünkü cinsiyetin esas sırrına karşılıklı tutum belirsizliğini korur. Aile, dünyanın burjuvatik yüzeyinde savunulmuş kalır. Aile her şeyden önce 'bu dünyada' burjuvalıktır, onda cinsiyetin derinliklerinin bilincine varılmamıştır. 'Yasadışı' aile olgusunun kendisi ailenin sosyal-uyarlanmış doğasının göstergesidir. Yine de aile, her yasa gibi, devlet gibi aynı dini gerekçeye ve anlama sahiptir.

Yeni Ahit, derin mitsel özelliği açısından, cinsel ilişkiyi düşüş ve günah olarak reddettiği gibi aileyi, soyu, 'bu dünyayı' ve onun her kuruluşunu reddeder. Hakiki 'Hristiyan ailesi' hakiki 'Hristiyan devleti'nin olmasının imkânsız olması gibi, imkânsızdır. Aile, soyla ilgili bir kurumdur, sosyal bir düzenlemedir. Yeni Ahit vahyi soy unsurunu aşar ve ondan, devlet yasası gelmediği gibi, soy refahı, aile yasası da gelmez; ancak yasayı tanımayan, yasayı aşan Yeni Ahit, kefareti ödenmemiş günaha batmış dünya, soy unsuru tarafından köleleştirilmiş dünya ile ilgili yasayı reddetmez. Aile yasası, devlet yasası gibi, esas gereği Eski Ahit'le ilgilidir, Hristiyanlık öncesine aittir, ancak Yeni Ahit onu Eski Ahitsel yasallık karşısında itaat, günahın sonuçları karşısında itaat olarak savunur.

Hristiyan ailesi dezenfeksiyondur, cinsel günahın zararsız hale getirilmesidir. Hristiyanlık insanların günahkâr doğduklarını, cinsiyetlerin doğal sosyal düzende birleşmelerinin günah olduğunu gayet iyi bilir ve günahı, uyarılma ve itaat yoluyla zayıflatmak, zararsız hale getirmek ister. Yasal aile_ insanlar arasında yeni ilişkilerin, yeni hayatın yaratılması değil, 'dünya'ya ve onun yüküne boyun eğmedir. Hristiyanlığın, cinsel ilişkinin günahına yani ailede 'bu dünyadan' olana, ailede 'bu dünya'ya uyarlanma anlamına gelen her şeye karşı tutumu hayret verici biçimde hoşgörülüdür. Uygun bir cinsel ilişki ile çocuk doğurun ve

³ Bkz. Örneğin Morgan'ın "İlkel Toplum"u ya da Engels'in "Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni". Lupert ve kültür tarihçilerinin büyük kısmı da benzer konumdadır.

onların ekonomik durumlarının iyiliği için çalışın! Bu, 'Hristiyan' ailesinin patosudur. Ortodoksluğun sütunu Theophan Zatvornik'i okuyun. Onun için ailede önemli olan sadece fizyolojik an –çocuk dünyaya getirmek amacıyla girilen cinsel ilişki ve ekonomik an–kadının ve çocukların maddi refahıdır. Bunlarla ilgili asket piskopos Theophan, Philokalia'nın (iyi şeylerin sevgisi) mistisizmine gark olmuş şekilde, ahlaki bir patosla konuşur. Asket 'bu dünya'da iyi bir malik (sahip), iyi bir burjuvaya dönüşür. Piskopos Theophan'a göre ailede tinsel an, boyun eğme ve ağırlığın itaatkâr bir şekilde taşınmasıyla yok olup gider. Piskopos Theophan'da, Tin'de yeni aşk, kadın ve erkeğin yüce varlıkta yeni birleşmesi, nikâhın_sırrına dair tek bir söz bile bulmak mümkün değildir. Ortodoksluğun ve hatta tüm Hristiyanlığın aşkla ilgili suskunluğu, aşk evliliğini reddetmesi şaşkıncı hatta dehşet vericidir! Çünkü aşk evliliğinde, Hristiyan ailesinin kurucularının son derece saplandıkları o fizyoloji ve ekonomi için yer yoktur. Evliliğin sırrı ailede gizlenmez. Aile, evlilik sırrından dolayı değil, soyun rahatlığı ve düzeni için oluşturulur ve kurulur. Poligami sosyal adaptasyon/uyarlama için daha iyi bir biçim olarak görülürse, aile poligamik de olabilir: Poligamik aile monogamik aileden daha az ikiyüzlü ve aldatıcıdır çünkü. Mistik evlilik bu zıtlığın dışındadır. Ekonomik faydacılık sadece pozitif-sosyal aile ideolojisine değil, Hristiyan-ahlâki aile ideolojisine de girer. Devlet gibi aile de tinsel fenomen olamaz, o Tin'de değildir. Evliliğin sırrı Hristiyanlıkta açığa çıkarılmamıştır. Kilise aile birliğini kutsayarak cinsel hayatın günahını zararsız hale getirir. Aynı şekilde kilise Eski Ahit'in devletini olduğu gibi, Eski Ahit'in ailesini de kutsar. Yeni Ahit'te, Kefaretin/Kurtuluşun dininde cinsiyetin asketik/çileci yenilmesi olabilir sadece. Aşkın sırrı, evliliğin sırrı Tin'dedir, yaratıcılığın çağında, yaratıcılığın dinindedir. Aşk evliliğinin sırrı insanın vahyidir, yaratıcı vahyidir. Evliliğin sırrı aile, doğurmanın doğal sırrı ve soyun devamı değildir, evliliğin sırrı, aşkla birleşmenin sırrıdır. Kutsal sır, yalnızca aşktır. Aşkın sırrı yasanın üzerindedir; onda soydan ve soyun zorunluluğundan çıkış vardır; doğanın dönüştürülmesinin ilkesi ondadır. Aşk, itaat, 'dünyanın' ağırlığını taşımak değil, yaratıcı cesarettir. Aşkın sırrı, insanın kendisinin yaratıcı vahyidir. O daima, ailenin faydacı-sosyal fizyolojisinin ve ekonomisinin sınırlarını yıkan mistik aşkta başlamıştır. Aile düzeninde yasalaşmış poligami yeni hayat koşulları için, ikiyüzlü ve bozulmuş monogamiden daha adil olacaktır.

Bu dünyada aşk trajiktir ve huzura, rahatlığa izin vermez, hiçbir norma itaat etmez. Aşk, bu dünyada âşıkları hayat kurmaya değil, ölüme mahkûm eder. Aşkta en yüce olan, onun gizemli kutsallığının koruduğudur, yani her tür hayati perspektifi reddetmek, hayatı feda etmektir. Her yaratıcılık fedakârlık gerektirir, yaratıcı aşk da fedakârlığı zorunlu kılar. Hayati refah, rahatlık, aile rahatlığı aşk için ölümdür. Hayatta kendini kurban ederek ölmek, aşkın üzerine sonsuzluğun damgasını yapıştırır. Aşk, doğumdan çok ölümlle ilişkilidir ve aşk şairlerinin sezdiği bu ilişki, onun ebedi oluşunun teminatıdır. Aşk ve çocuk doğurmak arasındaki zıtlık derindir. Çocuk doğurma ediminde aşk parçalanır, aşkta kişisel olan her şey ölür, başka bir aşk zafer kazanır. Aşkın parçalanmasının tohumu cinsel ilişkide bulunur."Bugüne değin ben, âşık olduğum kadının dışında, bana çocuk vermesini isteyebileceğim başka bir kadın keşfetmiş değilim, çünkü: ben sana aşığım ey ebediyet."

Böyle buyurdu Zerdüşt. Hakiki aşk başka bir dünyadandır, ebediyeti yaratan aşk, cinsel ilişki imkânını dışlar, onu başka türden bir birleşme adına aşar. Güçlü aşkın bazen cinsel çekime karşıt olduğu, ona ihtiyaç duymadığı bilinir ve güçlü cinsel çekim genelde aşkla ilgili değildir, hatta bazen nefreti gerektirir. Aşk, tinsel ve tensel, mutlak birleşmeyi, mutlak bütünleşmeyi bekler. Cinsel ilişki ayırır, kökünde tikslenme ve cinayet yatar. Aşk, başka hayat kuran, 'dünyayı' yenen, soyu ve doğal zorunluluğu aşan yaratıcı edimdir. Aşkta, kişi, biriciklik onaylanır. Kişisiz, soysal, bireyselliği doğal ve sosyal düzene tabi kılan her şey aşka, onun tekrar edilemez ve dile getirilemez sırrına düşmandır. Aşk, aile gibi itaat değil, cesarettir, özgür uçuştur. Aşk, aile kategorisine uyarlanamaz, hiçbir kategoriye, 'dünya'ya uyarlanamaz. Emniyeti feda ederek ancak özgür oluruz. Aşkla 'dünya'nın ağırlığı yenilir. Ailede rahatın, huzurun ve emniyetin ağırlığı, gelecek korkusu, yük vardır, tıpkı adaptasyonun/uyarılmanın diğer biçimlerinde –devlette, ekonomide, pozitif bilimde– olduğu gibi. Aşk, özgürlük sanatıdır. Aşkta ekonomik hiçbir şey yoktur. Bu özgürlüğe sadece fedakârlıkla sahip olunur. Aşkın özgürlüğü göksel hakikattir. Aşkta, doğal ya da sosyal değil de, esrikçe-zevk verici bir unsur gizlenir. Aşkın zevk verici esrimesi doğaüstüdür, onda başka dünyaya çıkış vardır.

Aşkın yaratıcı ediminde maşukun (sevilenin) Kişi'sinin yaratıcı sırrı açığa çıkar. Âşık, maşuğunu doğal dünyanın kabuğu –her kişinin üzerinde olan kabuk– aracılığıyla görür. Aşk, kişinin sırrının açığa çıkması, kişiyi, onun varlığının derinliğinde algılama yoludur. Âşık, maşuk kişi (maşuğu) hakkında, bütün dünyanın bilmediğini bilir ve âşık bütün dünyadan daha haklıdır. Sadece seven sevdiğinin kişisini gerçek anlamda algılar ve onun dehasını çözümler. Biz, sevmeyenler ise yüzün salt yüzeyini tanır, onun nihai sırrını bilmeyiz. Cinsel ilişkinin en acı verici yanı da onun bu kişi'sizliğinde, hem sevenin hem de sevilenin parçalanmış yüzlerinin tanımazlığında gizlenmektedir. Cinsel ilişki insanı belirsizlik doğasının kısır döngüsüne sokar, sevenle sevilenin arasına girerek onların kişi'sinin sırrını örter. Yeni, yaratıcı ve sonsuz bir yaşamın yüzü ne cinsellikte, ne de aşk sanılan beden birleşmesinde vücut bulur. Seven sevilenle Tanrı'da karşılaşır, sevilen yüz Tanrı'da görülür. Doğa aleminde sevenler farklıdır. Aşkın doğası kozmiktir, aşırı bireyseldir. Aşkın sırrını bireysellik psikolojisinin aydınlığında tanımak olanaksızdır. Aşk, kozmik hiyerarşiye ortak eder, doğal düzende ayrılmış olanları kozmik biçimde androjin şeklinde birleştirir. Aşk, herkesin kendinde insan-androjini keşfettiği yoldur. Hakiki aşkta keyfilik olamaz, onda yazgı ve ödev vardır; ancak dünya iki kişinin sırrı, evlilik sırrı hakkında yargıda bulunamaz, onda sosyal hiçbir şey yoktur. Evliliğin hakiki gizemi sadece azınlık tarafından gerçekleşir ve azınlık içindir, o aristokratiktir ve seçilmiş olmayı gerektirir.

Derin anlamıyla şehvet düşkünlüğü nedir? Şehvet düşkünlüğü her türden birleşmeye karşıttır. Şehvet düşkünlüğünün sırrı cinsiyette ayrılmanın, parçalanmanın, dağılmanın, uyumsuzluğun, düşmanlığın sırrıdır. Birleşmenin sırrı şehvet düşkünlüğü ile ilişkili olamaz. Birleşmenin gerçekleştiği yerde şehvet düşkünlüğü olamaz. Cinsel ilişkide şehvetin kaçınılmaz unsuru bulunur çünkü o birleştirmeyi, ayırır çünkü onda reaksiyon vardır ve

düşmanlıkla doludur. Aile cinsel ilişkinin şehvetinden, bu, iki varlığın birbirine dokunuşlarındaki yüzeysellikten, dışsallıktan, bir varlığın başka bir varlığın içine nüfuz etmesindeki güçsüzlükten, kadın ve erkeğin tüm hücrelerinin birleşmesindeki zayıflıktan koruyamaz. Şehvet düşkünlüğü ayrılmadır, çünkü o daima cinsel çekimin objesini amaç değil araç haline getirir. Şehvet düşkünlüğünün tüm fizyolojisi ve psikolojisi amacın araç haline dönüştürülmesi, kendi objesine yönelik çekimin cinsel ilişkinin kendisine ya da aşk sanatına yönelik çekimle yer değiştirmesi üzerine kuruludur. Kişiyeye duyulan aşk yerine aşka duyulan aşk, işte bu şehvet düşkünlüğünün psikolojisidir. Bu psikolojide hiç kimseyle birleşmek yoktur, biriyle birleşme arzusu da yoktur. Bu, evliliğin sırrını hiçbir zaman gerçekleştiremeyen, ayıran, yabancılaştıran bir psikolojidir. Şehvet düşkünlüğünün fizyolojisi bir beden haline gelmeye duyulan aşk yerine cinsel ilişkiye duyulan aşkı ifade eder⁴. Şehvet düşkünlüğünün fizyolojisi birleşmeye, birleşme arzusuna yabancıdır onda yalnızca doğal düşmanlık ve yabancılık mevcuttur. Tam da şehvet düşkünlüğünde cinsel hayat kişinin bütünsel hayatından en fazla uzaklaşır. Şehvet düşkünlüğünde kişi hiçbir umudunu cinsiyetle ilişkilendirmez. Cinsiyet âdeta insandan ve Kozmos'tan ayrılır, kendi içine kapalı, kendi içine derinleşmiş hale gelir. Cinsiyetin Kozmos'ta her dağılışı şehvet düşkünlüğü ile doğru orantılıdır. Doğal dünyada gördüğümüz cinsiyetin bu gizliliği, hayatının bütünsel özünden ayrılığı daima şehvet düşkünlüğüdür. Sadece cinsiyetin evrensel öneminin geri verilmesi, onun hayatın anlamıyla birleştirilmesi şehvet düşkünlüğünü mağlup eder. Şehvet düşkünlüğüne dair olağan 'seküler', 'burjuvatik' kavramlar genelde gerçeğe karşıt, yüzeysel, faydacıdır, onlar şehvet düşkünlüğünün metafiziğinden habersizdir. Koşullu moralizm ve sosyal gelenekçilik sahip oldukları burjuva ruhuyla şehvet düşkünlüğünün sırrını, hiçliğin sırrını anlamakta güçsüzdürler. Savunması olmayan yerlerde olduğu gibi sözde evlilikte de şehvet düşkünlüğü sığınak bulur. Şehvet düşkünlüğü, amacın sevilenle/maşukla birleşmek, aşkla kişinin sırrına nüfuz etmek olmadığı her yerde bulunur. Şehvet düşkünlüğü sorunu ahlâki değil metafiziksel bir problemdir. Şehvet düşkünlüğünün tüm biyolojik ve sosyolojik kriterleri koşulludur, onlarda bu dünyanın burjuvalığı konuşur. Geleneksel fikirlere göre şehvet düşkünlüğü bağlamında gerçekleşen cinsel ilişki cinsiyetler arasında izin verilmeyen birleşme şeklidir. (Bu tür cinsel ilişki, şehvet düşkünlüğü sonucu olduğu için, birleştiricilik yönünden yetersizdir). Cinsel ilişki (tam da) yeterince birleştirmedeği için de ahlâk dışıdır. Aynı şekilde cinsel hayatın anomalilerinin ahlâk dışılığına ilişkin genel kabul görmüş fikirler de yüzeyseldir. Bizim cinsel hayatımız gerçek bir anomalidir ve bazen en 'normal' olanın 'anormal' olandan çok daha ahlakdışı olması mümkündür. Şehvet düşkünlüğünün tamamen yasaklanması mümkün değildir, o başka bir varlık aracılığıyla, ontolojik olarak aşılmalıdır. Aşk, şehvet düşkünlüğüne karşı bir panzehirdir. Diğer panzehir ise yüksek tinsel hayattır. Şehvet tek başına henüz ahlakdışı değildir. Ahlakdışı olan ayrılmanın şehvetidir ve kutsal olan birleşmenin tatlı tutkusudur. Objeye nüfuz etmeyen, kendi derinliğine dalıp giden şehvet ahlakdışıdır ve maşukla birleştiren aşkın zevk verici esrimesi kutsaldır.

⁴ Bunu Freud'un diline tercüme edersek, her otoerotizm şehvet düşkünlüğüdür.

Aşkın hakları mutlak ve koşulsuzdur. Hayatta, gerçek aşk adına haklılandırılmayan hiçbir fedakârlık yoktur. Her şeyden önce emniyet ve refahın aşkın mutlak hakları adına feda edilmesi haklılandırılmıştır. Aşkta, kişisel keyfilik, kişisel irade, engelsiz kişisel arzu yoktur. Aşkta yüce kader ve yazgı, insanunkinden çok daha yüksek bir irade vardır. Ailede insanın refahı uğruna itaat vardır. Aşkta, yüce irade adına üstün fedakârlık vardır. Çünkü âşıkları bağlayan, onları birbirinin yazgısı haline getiren Tanrısal iradedir. Aşkta yaratıcı edim vardır, ancak bu keyfi bir edim, kişisel çıkar edimi değildir. Aşk hakkı, görevdir, aşkın karşısında teslimiyet için yüksek buyruktur. Aşk karşısındaki teslimiyet aile karşısındaki teslimiyetten daha yücedir, daha tinseldir. Aşk karşısındaki görev aşkın sebep olduğu acıları aşar. Aşk daima kozmiktir, dünya ahengi için gereklidir. Bu nedenle aşk, sebep olduğu ızdıraplardan korkmamalıdır. Aşkın kozmik doğasından zorunlu olarak paylaşılmamış, tek taraflı aşkın olamayacağı sonucu çıkar, çünkü aşk insanlardan daha yüksektedir. Paylaşılmayan aşk Kozmos'a, dünya ahengine, Tanrısal dünya düzeninde çizilmiş androjin suretine karşı suçtur, günahdır. Aşkın tüm korkunç trajedisi androjin suretinin ve dünya ahenginin aranmasından kaynaklanır. Cinsel aşk aracılığıyla insanın tamlığı her yarımda gerçekleşir. Cinsiyetlerin birleşmesi/bağlanması iki değil, dört ögelidir, o daima daha karmaşıktır: Bir insandaki eril unsurun diğerindeki dişi unsurla ve ondaki dişi unsurun diğerindeki eril unsurla birleşmesidir. Androjinin gizemli hayatı iki cinsiyetli bir varlıkta değil, iki varlığın dört unsurlu birleşmesinde gerçekleşir. Birçokları için bütüncül androjin suretine doğru giden yol çok sayıda birleşmeyle gerçekleşir. Aşkın kozmik doğası kıskançlığı suç, günah yapar. Kıskançlık aşkın kozmik doğasını reddeder, onun dünya ahengiyle ilişkisi bireysel burjuvatik sahiplik adınadır. Kıskançlık, aşkın yüce, dünyevi anlamını bilmeyen sahip-burjuvanın duygusudur. Kıskanç olanlar zanneder ki âşık oldukları obje kendilerine aittir, oysa onlar Tanrı'ya ve dünyaya aittir. Aşkın sırrında sahip ve özel mülk yoktur. Aşk her özel mülkün, maşuğun sahibi olmakla ilgili her türlü burjuvatik iddianın feda edilmesini gerektirir. Kişi aşkta sadece kişisel çıkarın feda edilmesiyle ortaya çıkar. Doğası kozmik olan aşk, insanı kozmostan koparamaz. Tam da aşkın kozmik ve mistik anlamı, tam da Tanrısal yazgıya inanç ve aşkın seçkinliği özgür mücadele ve aşkın güçlerinin özgür zaferini gerektirir, çünkü mistik yazgının savunulmaya ihtiyacı yoktur.

Erkeğin ve kadının aşkı arasında derin, trajik bir uyumsuzluk, garip bir anlaşmazlık ve korkunç bir yabancılaşma vardır. Kadın erkekten tamamen farklı bir varlıktır. O daha az insan, daha çok doğadır. O başlıca, cinsel unsurun taşıyıcısıdır. Cinsiyette erkeğin önemi kadına göre daha azdır. Kadın bütünüyle cinsiyettir, onun cinsel hayatı, insan değil, kadın olduğu sürece ona bütünüyle egemen olan tüm hayatıdır. Kadın, erkeğin, varlığın doluluğunu kendine uydurma yeteneğini zor anlar. O kendini, sadece ona o anda egemen olana, kalan hayatı, bütün dünyayı değiştiren deneyime teslim eder sadece. Kadında bir, her şey olur, birde her şeyi görür ve bire her şeyini teslim eder. Kadının bütün varlığı ona o anda egemen olan durumla özdeşleşir. Varlık nedir sorusuna, karşılıksız aşktan dolayı acı çeken kadının cevabı 'varlık, karşılıksız aşktır' olacaktır. Kadın doğasının bu özelliği ile nispeten zayıf kişilik

duygusu ve zamana, zaman içinde değişen deneyimlere bağlılığı arasında sağlam bir ilişki vardır. Erkek doğasında kişilik duygusu daha güçlüdür ve zamana, zaman içinde değişen deneyimlere daha az bağlıdır, her zamana adapte olma yeteneği daha büyüktür. Erkek doğası, zamana bağlı olmaksızın kişiliğinin tinsel hayatının doluluğunu yaşama yeteneğine sahiptir. Erkek, aşk sevincine ya da herhangi bir mutsuzluğun acısına kendini tamamen vermeye meyilli değildir. Erkek bilincinin cinsiyetinde bir şey ön plana çıkar, başka bir şey eksik kalır; ancak hiçbir şey yok olmaz, kendi gücünü yitirmez. Kadın kendini tamamen aşkın sevinçlerine ya da talihsizliğin acılarına bırakır, tamamen bunda çözülür. Kadının kişiliği daima belirli yaşantılarda parçalanma ve kendini o yaşantı için feda etme tehlikesi içindedir. Bu nedenle kadın doğası hipnoz ve kontrole bu kadar eğilimlidir. Kadın histerisinin kadın doğasının bu özelliği ile ilgisi vardır ve kökleri metafiziksektir. Kadında bulunan aşağı ve yüce olan her şey bununla ilgilidir. O sonsuzluğu erkeğe göre farklı yaşar. Erkeğin kişiliğinin tinsel güçlerinin doluluğu zamanın değişmesine, zamansal deneyimlerin kişiliğin doluluğu üzerindeki egemenliğine bağlı değildir. Kadın, geçici/zamana bağlı deneyimlerin hakimiyetine direnmekte güçsüzdür, fakat o kendi doğasının bütün doluluğunu, kendi ebediyetini zamansal duruma yatırır⁵. Kadın ve erkeğin aşka karşı tutumu arasında derin fark vardır. Genelde kadın aşka dâhiyanedir, aşka yönelik tutumu evrensel, o doğasının bütün doluluğunu aşka yatırır ve tüm umutlarını aşka bağlar. Erkek aşka dâhiyane olmaktan çok yeteneklidir; aşka yönelik tutumu evrensel değil ayırt edilmiştir, o kendini tamamen aşka vermez ve tamamen ona bağlı değildir. Kadının aşkının esasında erkek için korkunç, okyanus gibi içine çeken ve ürpertici bir şey vardır. Kadının aşkının istekleri ölçsüzdür ve erkek onları asla yerine getiremez. Aşkın kaçınılmaz trajedisi buna temellenir. Eril ve dişilin ayrımı –Düşüşün bu işareti– aşkın trajedisini kaçınılmaz kılar. Erkek kadında güzelliği arar, onda güzelliği sever, güzelliğe tapmayı arzular/özler çünkü kendi bakiresini kaybetmiştir. Ancak bu güzellik erkek için dışsal, onun dışında kalır, onu içine almaz, kendi doğasına katmaz. Bu nedenle kadının ebedi aşkla sevilmesi bu kadar zordur çünkü erkek aşkında, kendi dışında olan bir güzelliğe tapmak ister. Tapmak, erkek aşk kültüründe yer alır. Kadın ise çok nadir önünde eğilinilecek tapınılacak güzelliğin bu biçiminde ortaya çıkar. Bu nedenle aşk erkek için küle dönüştüren hayal kırıklığı getirir, kadının görünümünün ebedi kadınlığın güzelliğine tekabül etmemesi onu hayal kırıklığına uğratar. Ancak aşkın yüce, mistik anlamı kadına güzellik olarak tapmak değil, kadınlığa katılmak, eril ve dişilin Tanrı'nın suret ve görünümünde, androjinde birleşmesidir. Yüce aşkın yaratıcı ediminde eril ve dişil doğa birbirine düşman ve yabancı olmaktan çıkar. Tanrısal hayatın üzerine taşınmış olan cinsiyet ve kadınlığa erotik hayranlıktan nihai arınma ve özgürleşme gerekir.

Cinsel aşk kişiliğin doğasıyla ilgilidir, insanın Tanrı'nın suret ve görünümünü kaybetmesi, kadınlığın ona yabancı olmadığı, dışsal olarak cezbeden, içsel olarak ise insanda bulunan bakire olan, androjinin düşüşü ile ilgilidir. Cinsel aşkın, erotizmin dini anlamı, onun, kişiliğin yukarıya doğru hareketi, onun yaratıcı esini olarak ortaya çıkışındadır. Aşkın anlamı,

⁵ O. Weininger'in kadın psikolojisine dair dahiyane sezgileri vardır ancak onun dişiliğe yönelik kötü, güçsüz nefreti tarafından bozulmuşlardır.

düzenlenmiş hayatta değil, hayatın dinamizminde/deviniminde, hareketinde, başka hayatın yaratılmasındadır. Aşkta statikliğin/durağanlığın dinamizm/devinim üzerindeki her zaferi aşkın ölümü, yaratıcılıktan itaate dönüşmesidir. Hakiki aşkta başka dünyaya doğru itilim/dürtü, zorunluluğun aşılması gerekliliği vardır. Aşkın itaate dönüştürülmesi demek, özgürlüğün zorunluluğa dönüştürülmesi, yaratıcılığın uyarlamaya/intibak ettirmeye, dağın düzlüğe dönüştürülmesidir. Aşk düzlükte yaşayamaz, ölür ve başka bir şeye dönüşür. Aşk düzleşmiş hayatta yaşayamaz. Onda statik/durağan, uyarlanabilir hiçbir şey yoktur. Aşk, her düzeni ihlal eden uçuştur.

Cinsel aşk, erotik aşk evrensel aşktan, kardeş aşkıdan, 'Hristiyan' aşkıdan kesinlikle farklı kabul edilir. Elbette ki farklıdır! Cinsel aşk iki kişinin sırrını tanır ve kökleri dağılmış unsurların kutupluluğunda bulunur. 'Hristiyan' aşkı, hümanitar aşk gibi soyutluğa, bedensiz, kansız, 'camdan' aşka dönüşmüştür. Kutsal babalar da aşktan çok 'kalbin katılaşması' için çağrıda bulunmuşlardır. Hristiyan aşkı, kurtuluş dininde insanlık tarafından hiç açığa çıkarılmamıştır. Hristiyan aşkının açığa çıkarılması yaratıcı edim gerektirir. O, 'bu dünya'dan olmayan bir şey için çağrıda bulunur, herkesin zorunlu doğada değil, Hristiyan insanlıkta birleşmesi, herkesin özgür Tin'de birleşmesi için çağrıda bulunur. Zorunluluğa uyum sağlama sadece devlette değil, kilisede de olmuştur, kilise devlete benzemiştir. Kilisenin fiziksel tarihi hiç de dini olmamıştır. Tarihte kilisenin cisimleşmesi kültürel olmuştur ve kültürün tüm özelliklerini paylaşmıştır. Ekümenik/evrensel Hristiyan aşkında, başka dünyaya doğru aynı dürtü, Tinsel her kardeşin insan kişiliğini Tanrı'da, en yüksek derecede erotik aşkta var olan görüşle görmek olmalıdır. Hristiyan aşkında, camdan ve soyut olanda değil, göksel erotizmin yansıması vardır, cinsiyetin tüm insanlığa ve tüm dünyaya yönelik enerji vardır. Cinsel aşk, eril ve dişil olarak günahkâr ayrımı, buraya ait olmayan birleşme ile aşar. Hristiyan aşkı, dünyadaki bütün varlıkların, bütün parçaların günahkâr parçalanışını, hepsinin buraya ait olmayan birleşmesiyle aşar. İnsanın düşüşü ve parçalanması cinsiyetle ilişkilidir. Nihai üstbirleşme de cinsiyete bağlıdır. Sadece göksel erotizmde burada yaşanan sıkıcılık yoktur, hele hele gereksinimlere uyum sağlamak örneği büyük bir sıkıcılık hiç yoktur. Yıllar boyunca Hristiyan aşkını gereksinimlere uydurulmuş sıkıcılığa dönüştürmek için çok uğraşmış. Üstelik de bu cinayeti doğacak günahların korkusu ardına gizlenerek mazur göstermeye çalışmışlar. Gerçek Hristiyan aşkı Hristiyan dünyasında cüret, dahası aşırı bir atılımın baş döndürücü gururu biçiminde algılanmış. Günahkâr insan aşktan dahi menedilmiştir, çünkü o buna layık değildir.

Aşkın androjinlikle olan gizemli ilişkisi yeterince açık mıdır?. Aşkla androjinlik arasındaki ilişkide aşkın nihai anlamı ortaya çıkar⁶. Androjin, erille dişilin yüce Tanrı benzeri varlıkta nihai birleşmesidir, parçalanmışlığın ve anlaşmazlıkların nihai aşılması, insanda Tanrı'nın suret ve görünümünün tekrar yerine gelmesidir. Aşk, kaybedilmiş bakirenin Sofia'nın insana geri dönmesidir. Mutlak İnsan İsa'da cinsel hayat olmadığı, onun

görünümünde bizim dünyevi cinsiyet hayatımızın kaynağı olan parçalanmanın olmadığı sırrının çözümü androjindedir. Aşk aracılığıyla yabancılaşmış kadın doğası erkeğin doğasıyla birleşir, insanın bütünsel görünümü tekrar yerine gelir ve bu birleşme aşkta daima insanın kişiliği, biricikliği ile ilgilidir. Bu nedenle aşk, düşmüş insanın Tanrı benzerliğe doğru uçuşudur. Erotizmde insanın cinsel günahının kefareti vardır, gerçekleşen ve yaratıcılığa dönüşen bir kefarettir. Düşmüş cinsiyetin günahı olumsuz olarak asketizmle, yaratıcı-olumlu olarak da yaratıcı edimle yenilir. Her insanın tahrif edilmiş olmasına rağmen doğal androjinliği kendi doğaüstü ve mistik anlamını kazanır. Androjinde eril ve dişil doğanın tüm hücrelerinin arasında karşılıklı nüfuz etme yani nihai bütünleşme vardır. İnsanın her hücresi androjindir, kendinde tanrısal doğanın yansımalarını taşır. Eril ve dişilin birleşmesi yüzeysel değil, derinlemesine olmalıdır. Androjin varlığın nihai sırrı bu dünyanın sınırları içinde asla tamamıyla çözülemez. Ancak erotik aşk deneyimi bu sırta ortak/dahil eder. Erotik aşkın androjinle ilişkisi, onun kişilikle ilişkisidir. Çünkü hakikaten her kişilik androjindir. Androjinlik, cinsiyetin bütünselliğinin kişiliğin Tanrı benzeri varlığında tekrar kurulmasıdır. Aşkta kadınlığın ve erkeğin sırrları değil, insanın sırrı çözülmelidir.

Erotizm de ayrılmaz şekilde yaratıcılıkla ilişkilidir. Erotik enerji yaratıcılığın ebedi kaynağıdır ve erotik birleşme, yaratıcı uçuş için gerçekleşir. Benzer şekilde erotizm ayrılmaz şekilde güzellikle ilişkilidir. Erotik sarsıntı, dünyada güzelliğin tezahürünün (ortaya çıkmasının) yoludur.

⁶ Platon ve J. Boehme, Baader ve Solovyov aşkın mistik anlamını androjinlikle ilişkilendirmişlerdir.